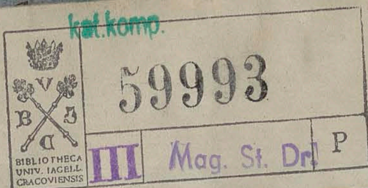

kat.komp.
BIBLIOTHECA UNIV. IACELL. CRACOVIENSIS
59993
III Mag. St. Dr. P

Teol. 4057.

Conciones.

Dębskiego X. Jerzego S. J. Trybunat niebieski na ziemi vice boski z Bogiem – Kazaniem na solenney wotywie w fary Piotrkowskiey przywitany.

TRYBUNAŁ NIEBIESKI

Ná Ziemi

VICE BOSKI z BOGIEM

Pod

Prezydencyą KRZYZA

W Jaśnie Wielmoznym Jegomośći Xiędzu

DOMINIKU

Ná Siennie

SIENINSKIM,

Dźiekanie Gnieznińskim, Kanoniku Warmińskim Officyale Gdańskim,

Jaśnie Oświeconego

TRYBUNAŁU KORONNEGO

PREZYDENCIE.

Kázaniem

ná Solenney Wotywie u Fary Piotrkowskiey Przywitany

Przez X. Jerzego Dębskiego, Societatis JESU, tegoż Kośćioła Kaznodźieie Ordynaryinego.

Roku Pańskiego 1721. Dniá 6. Oktobra.

W KALISZU, C

W Drukarni Kollegium Societatis JESU.

R.vndo Patri Martino Ludovi

59993 III

JASNIE WIELMOZNEMU
J
NAYPRZEWIELEBNIEYSZEMV
J.M.X. DOMINIKOWI
NA SIENNIE,
SIENINSKIEMU

Dziekanovvi Gnieznińskiemu, Kanonikovvi VVarminskiemu. Officyalovvi Gdanskiemu.

J. O. TRYBVNAŁV KORONNEGO.

PREZYDENTOWI

Memu Mośćiwemu Dobrodźiejowi

Z Trybunalskiego Kośćioła do Panteonu, toieſt Domu Jáśnie *Wielmożnego M.W.M. Pana*, z powinną, bo zakonną przychodzę modeſtyą. Tak ſię godźiło, Przeswiętną SIENINSKICH, utytułowáć Proſapią: boć trudniey w niektorych progach o ludźi, i wo-

skowe, *Majorum ſtemmata*, niż tu o zdrowych Konſow, walecznych Gradywow, wymownych Merkuryuſzow, lub inſze adorácyi godne *Numina*. Rzuc̨eli náprzod pokorne, ná dálſzych J. W. M. W. M. Pana Przodkow oko? OLESNICCY ſa ná Watykanie kardynali, ná Gnieznińskiey Archikatedrze Prymaſowie, Xiażęta ná Siewierzu, w Senácie *Proceres*, w obozach Hetmani; po wſzyſtkich urzędách: *Superi*. Odmieniliśćie, za czáſem chwalebne OLESNICKICH Imię w SIENINSKICH, od Sienna rzeczeni; nie *Honorum Faſces*, cnotę i sławę. Też ná głowach Xiażęce Mitry, Arcybiskupie i Biskupie Infuły; ná ramionach Palliuſze, i Senatorskie Purpury, w ręku Krzyże i Paſtorały; Kanclerskie Sygnety, i Marſzałkowskie laski trzymaliśćie. Czytaia potomne wieki J. O. JAKUBA SIENINSKIEGO Arcybiſkupa Gnieznińſkiego: Polſkiego Prymaſa pierwſzego w Króleſtwie Xiażęćia, *Legati Nati.* Imię na twardych

wyko-

wykowane marmurach: z ktorych Polſkich, Męczennikow, Prymaſowi WOYCIECHOWI Mauzoł, ſobie nieśmiertelney pamięći moniment wyſtawił. Prymas to! po ktorym drugiego czekaią láta, we wſzytkim pierwſzy. Zrownał JAKUBOWI de ZNIN i ZDZISŁAWOWI wgorliwośći :HENRIKOWI KETLICZ w nieuſtraſzonym męſtwie: JAROSŁAWOWI BOGORY SKOTNICKIEMU, w chwalebney ſubmiſſyi, MIKOŁAJOWI TRĄBA pod czas Konſtancieńſkiego Koncilium ná Tron Papiezki Kandydatowi, w pobożnośći, STANISŁAWOWI KARNKOWSKIEMU w Pańſkiey powadze. Inſzym Anteceſſorom w inſzych cnotach. Od zachodu ku wſchodowi: z Gniezna Polſkich Krolow; do Lwowa Ruſkich Xiażat Stolicy przenoszę ſię. Jako niegdy, o Paleſtyńskie, wołáiącego ná puszczy głoſu Jana, ták po dźiś dźień o Leoburgickie obiia ſię gory J.O. JANA SIENINSKIEGO Arcybiſkupá Lwowſkiego Echo: na tych on z ſamego Imienia iáko łaſkawy Páſterz

ſterz *Gratiarum ſedem*: co do świątobliwośći, Rzym: co do exaltacyi Herbownego KRZYZA Hierozolimę oſadźił. Milczę Senatorſkie Krzesła, ktore nieprzerwaną Sukceſſyą, iákby dźiedźicznym prawem przez lat trzyſta trzydźieśći i trzy, to ieſt od roku tyśiącnego dwuchſetnego czwartego do roku 1577. (cożgdyby dalſze i poźnieyſze rachował wieki?) záſiadali SIENINSCY, iáko hiſtoriczne ſkomputowało pioro. Milczę mnieyſze *ſubſellia*, bo ich długiego ſzeręgu ſzczupła nie obeymie karta, ięzyk w krotkim czaśie nie wypowie. Do Niebá iaśnieyſzy nad wypogodzone południe XIĘZYC, do Panteonu. *Templum Honoris, virtutis, & fortunæ* Imie J. W. CHRABIOW TARNOWSKICH przyłączam, Imię to Páńſkich *ſumma* Proſapij wyſokich cel Honorow, ſzczęścia *Cornucopiæ*, dźieł heroicznych oboz. Rzadka w Europie Lucyna, ktoraby ſwoich *Natales* promieniámi TARNOWSKICH XIĘZYCA, nie oświecáłá. Na tego Planety

Okolſki.

ty

tysferze *Principes Regnorū Soles*, LUDWIK Węgierſki, á potym Polſki, Ierzy Czeſki, Krolowie *primæ magnitudinis ſidera*, XIĄZĘTA OSTROWSKIE, OPOLSKIE WISNIOWIECKIE, *Grandia Aſtra*, SZTERNBERGOWIE, TARŁOWIE &c ſwoie ſplendory złożyły. Temu Imieniu powinno Kroleſtwo KAZIMIERZA WIELKIEGO ſpoſobna do Berła inſtitucya, złota wolność na ziezdźie Wislickim, ſwoię ſtymę: korona *unionem* z Mitrą W. X. L. obſzerna Lechia Ruſkiey Prowincyi zawoiowanie. Ani ſwoiey wielkośći Sarmackiemi nie okryśliło, granicámi, ſkładała Azya AMOROWI TARNOWSKIEMU iako zwyćięſcy ſwoie zawoie w Luzytanii: Otomańſki Xiężyc ſchylał rogi w Węgrzech, Portugalia, iako Amirałowi *navalem coronam* włożyła na głowę, inſze Páńſtwa i Prowincye, inſze *Trophæa* wyſtawiły. Wſzytkie zaś, te *Numina* z ſwoiemi ozdobámi wniosła Swiętey pamięći z CHRABIOW TARNOWSKICH SIENINSKA, godna wielkiego wnuka

Spitko Chrabiá ná Tarnowie Woiewoda Krak: W. H. K. o złączenie W. X. L. z Koroną Polſką poſtarał ſię, i wymogł. Tego Corka poſzłá byłá zá Bernardá Xiążę Opolſkie: Synowcá, Ludwika Krola Węgierſkiego Jan Tarnowski Chrabia, Kaſztelan Krak: W. H. K. *miał zá ſobą Graffowę* de Szternberg *Kanclerzankę Czeſką, ktorey Sioſtra była zá* Jerzym Krolem Czeskim.

Paulus Jovig hiſt. 40, Starovolſcius. Sarnicki l. 7 Epitaphium in Templo Tarnovienſi.

kā, to ieſt J.w.w.M.w.M, PANA BABA, i ſamaż Bogini źiemſka. Coż rzekę o wynieśionym pod gorne Honorow obłoki POŁUBINSKICH Orle! Ten, iuż nie grożne Jowiſza pioruny, lecz Apotheoſi godną S. pamięći W. J M. P, EUFROZYĄ z POŁUBINSKICH SIENINSKĄ w ſponach ſwoich piaſtuie, z ktorey J. W W M. W. M. P oraz macierzyſte mleko, oraz kandor życia wyſſałeś. Jey gdy byſtry uważam dowćip? Pallas, iakby z głowy Jowiſza wynikneła: w madrych odpowiedźiach Sybilla, Duchem natchniona Boſkim: w mężnym ſercu, Lukrecya. Co rzekę o Watykańſkiey Eminencyi J. O. XIĄŻĘCIA KARDYNAŁA POLSKIEGO PRYMASA, MICHAŁA RADZIEIOWSKIEGO z CHRABIANKI TARNOWSKIEY SIOSTRY, BABY J. W. DOBRODZIEIA, zrodzonego, nie tylko Rzymską Purpurą, ále i krwi ſzarłatem z nieśmiertelney pamięći Nayiaśnieyſzym JANEM Trzećim KROLEM POLSKIM ziednoczonego, *paris Regibus*. Godźi ſię temu z Polſkim applaudować Poeta.

Tecum

Tecum ſupellex aurea, & áſperi
Gemmis tiaræ: Te radiantium
Nexus Coronarum, ſereni
Regum apices, lituiq́ circum
Et Regiarum ſidera frontium
Mitræq́ fulgent & diademata,
Ad uſq́ formoſam diei
Invidiam, opprobriumq́ ſolis.

Sarbievius l.3. od 14. de Cardinale Barberino.

Lokowánych daley w tym Panteonie, iáko *Patriis in ſedibus & aris* CIENSKICH, TRZEBICKICH, PRZERĘBSKICH, nierachuię *Numina*, bo wſzyſtkie w iednym J. W. M. PANU widzę. Już to powtornie, a zawżdy ſzczęśliwie Polska Themis w ręku J. W. M. P. Prezydenckie zaſzczepiła *faſces*, aby kwitneły *in laureas*, rosły w Paſtorały: złożyła ſzalą, ktorey nieoſzacowaną uczyniłeś wagę: miecz, ktorym nowy Herkules Luterskiey Herezyi hydrze *tot capita* odciałes, ile punkta, i rozdźiałow świętokradzkie Szelwigiuſza pioro uczyniło, i publicznym przypaliłeś ſtoſem; aby nowe nie odrosły. Stanołes tu J. W. M. Pan przy

Roku 1718. 10. Februarij. za prezydencyi J. W. Dominiká Sieniınskiego *Dziekáná Gnieznińſkiego potępiony Samuel Szelvigius Heretyk przez dekret Trybunalſki, ktorego tytuł:* Summus Pontifex Rō: & S. Apoſtolica Catholica Romana Eccleſia vindicata. *Tegoż Heretyká Xięgi pod Ratuſzem ſpalone.*

przy Piotrowey druga Ko ścioła opoka, dla utwierdzenia, abo więc iako przy Apollinie Delfi, przy *Palladium* Agamemnon. Gotuie dla wielkich *merita* Honor wysokie Katedry & *Solia*, na ktorych *Magnum Nomen & Numen* w krotce za sprzyianiem Nieba, adorować będźie. Tym czasem Kaznodźieyskie *opus*, iako małą offiarkę i wotywę záwieszam, i dedykuię, samego siebie ná Pańskie poświącáiąc usługi.

J. W. M. W. Pana
i Dobrodzieia

Uniżony sługa
X. JERZY DĘBSKI S. J.

KAZANIE

Non quomodò Mundus dat, ego do vobis. Joan: 14. Ex votiva S. Spiritûs.

Glorificaverunt DEum, qui dedit potestatem talem hominibus. Mat: 9. Ex Dom. currenti 18. à Pente.

OBligowána JáśnieWielmożnych Imion tytułámi, á nayuniżenſza ſubmiſſya. Obowiazona do mieyśca, czaſu, funkcyi moiey obligacya, witamIaśnie Wielmożnych Vice-Rejow, witam Ziemſkich Vice-Bogow, witamKanonemPoetyzmuPolſkiego *Numina Lechiadum cælo vicina poteſtas.* Witam Jáśnie Oświecony ná Ziemi Niebieſki, bo z Nieba Trybunał, Przeſwietny Vice-RejowKongres *Conſeſſumq́ Deorum*, rodowite i Prześwietne Polſkiego oyczyſtego Niebá *Numina.* Artykuł to nieomylney wiáry z Pawła S. zápowiedźi, z Ewangelicznego i ſtarego Piſma, że każda i w naymnieyſzym Stopniu, dopieroż naywyżſza *in Vice-Regalis ſolij ſtallo*, ſadow i świętey Spráwiedliwośći Jurisdykcya, i Adminiſtracya, ieſt ná Ziemi z Nieba rodem, od Boga do ludźi ſchodźi. Tàk opowiedział Páweł S. do Rzymian piſzac: *Omnis anima, ſubdita ſit ſublimioribus poteſtatibus, non enim eſt poteſtas niſi à DEO:* káżde Sędziactwo, z Niebá od Boga pochodźi: widome namieſtnicze, naywyżſzego Sędziego Boga ná P. Kanon.

Ziemi ſpráwiedliwośći *Miniſterium* ; á więc iáko ziemſkim Vice-Bogom, Sędziom, honor powinny; ſubmiſſya zápiſana od Páwła S. i nákázana adoracya : *Omnis anima, ſubdita ſit, ſublimioribus poteſtatibus*: Każdemu wiadomo czyni Paweł S.
Rom. 13. że Sędzia porządny : *DEI enim miniſter eſt & vindex in iram, in eum, qui malum agit.* Vice-Bog ná ziemi, ná poſtrach i ſpráwiedliwą zemſtę, nád temi, co niekárnie żyią. Nie tylko Paweł ták zeznáie, ále i ſam Bog człowiek Chryſtus, Pogáńſkiemu Stároście Piłatowi, Boſką z Niebá władzę powierzoną
Joan. 19. przyznaie : *Non haberes ſuper me poteſtatem, niſi Tibi datum eſſet deſuper.* A przeto iáko mądry, ták pobożny Krol Jozafat
2. Par. 19. Páńſtwa ſwego Sędziow adhortował : *Videte quid faciatis, non enim hominis, ſed DEI exercetis judicium* : Znaycie Sędziowie, znaycie Vice-Rejowie moi, że oraz Bogá ſámego mieyſcę záſiadacie, Vice-Bogowie, Boſką władzą, Boſką Jurisdykcyą, i powagą z Nieba daną, ná ziemi, ſadzicie. *Non hominis ſed DEI exercetis judicium.* I toć założone Jezuſowey deklaracyi słowá wyrażáią : *Non quomodò Mundus dat, ego do Vobis*: nie iáko Swiát, świátową, ále iáko Bog práwy, Boſką wám ná ziemi władzę dáie. My záś z nábożnemi Niedzielney Ewángelii rzeſzami chwálim Bogá naywyżſzego Stworcę Paná, i Sędziego iedynowładnego : *Glorificaverunt DEum, quòd talem poteſtatem dedit hominibus*, że ludziom, ná ziemi, Boſkiey władzy ſwoiey, i ſądowey powierza Jurisdykcyi. Daiemy nieśmiertelne dzięki Bogu zá pobożną, Oyczyźnie ſłáwną, oraz potrzebną, ukrzywdzonym pożądaną, Jáśnie Oświeconego Trybunału, to ieſt Prześwietnego Jáśnie WW. Vice-Rejow i Vice-Bogow Kongreſſu erekcyą, *ſupremi* w Sądách Polſkich *miniſterii*. *Glorificaverunt DEum, quòd talem dedit poteſtatem hominibus*. Jáſna záś ztąd idzie ſequela : Ieżeli każda Sądow adminiſtracya, dopieroż naywyżſza Jáśnie Oświeconego Trybunału Jurisdykcya, nie tylko, w Oyczyznie, *ſupremæ poteſtatis* Vice-Reiſkie, ále, i Vice-Boſkie, ná ziemi *Miniſterium*, z Niebá wychodzi; toć pierwſzym, i zupełnym ná Niebo reſpektem : iáko Vice-Boſkie *ſtallum* zaſiada; ! toć z Bogiem ſądzić powinno; áby nie tylko, co do Jurisdykcyi, i denominacyi, ále co do rzetelnośći, i ſkutku, Jáśnie Oświecony Trybunał był Niebieſkim ná ziemi, i Boſkim Trybunałem. Iá, z mieyſca mego, nie wątpię i ná Prześwietny KRZYZ, Jáśnie Wielmożnego

żnego Prezydenta. I.X. DOMINIKA SIENINSKIEGO, Dźiekána Gnieznienſkiego, Kanonika Warmińſkiego, Officyała Gdańſkiego, przyrzekam mocno, że pod Prezydencya KRZYZA, w IáśnieWielmożnym Prezydencie, záczynaiacy ſię Iáśnie Oświecony Trybunał, będźie ná źiemi prawdziwie Niebieſkim, á iáko, Vice-Boſki, będzie, ſad z Bogiem. O tym dáley *Ad M. D. G.* Cześć i Honor Niepokalanie Poczętey Panny i Przedźiwney Boga náſzego Matki.

Nic ſzczęśliwſzego, i nic też pożadanſzego, ták cáłym Krolestwom, iáko partykularnym Prowincyom, miáſtom, i oſobom, iáko świętey Spráwiedliwośći z Nieba dáney, święta Adminiſtracya, á iáko Boſkiey, ná źiemi władzy ſad, z Bogiem, práwy po Boſku wedle Boga śpráwiedliwy. Wyrok to mędrcow *Juſtitia elevat gentem. Juſtitiâ firmatur ſolium.* Sławia ſię i wynoſza w ſzczęśćiu, w pokoiu narody ſpráwiedliwośćia, i utwierdzaia ſię Trony, ſadem ſpráwiedliwym. Wielki: wielkich Krolow, Aláryka, Atalaryka, Theodoryka, Kanclerz, Kaſſiodor, to experimentem wyſwiadcza, co mędrzec Pańſki zeznał piſmem. *Summa Regnorum felicitas, Judex ſecundum DEum vivens:* Nie maia Páńſtwa, áni záſzczytu pewnieyſzego, áni fortuny pożadańſzey, iáko z Nieba Magiſtráty, Vice-Boſkie Spráwiedliwośći Bożey *miniſteria*, Sędziow z Bogiem i wedle Boga ſadzacych, i żyiacych. Zeznać trzeba z Auguſtynem Swiętym: *Remota juſtitia quid ſunt Regna, niſi magna latrocinia, quia latrocinia, quid ſunt! niſi prava Regna?* Kroleſtwa bez ſpráwiedliwośći, rozboiem zwać ſię maia nie panowániem. Bo coż ieſt publiczney fortuny rozboy? cudzych aggrawacya poſſeſſyi? uzurpacya cudzey właſcizny, wiolencya práw poſpolitych? tylo, nieſpráwiedliwe nád cudzym Páńſtwo nieſłuſzne, i niepráwne panowanie. *Quid ſunt latrocinia niſi prava regna?* Poimany od Alexandra morſki zboyca, Páńſko Krolewſkiey powagi, i miny rygorem oſukniony; iákim by práwem, pokoy gwałcił poſpolity, cudze okręty rozbiiac poważałſię? śmiało odpowiedział: *Hoc jure, quô Tu Regna: niſi, quòd ego myoparone facio: latro vocor, tu quia, magno exercitu, Rex diceris.* W iedney łodzi nieſpráwiedliwośći żegluiemy: iá, i ty Krolu, w iednym bezpráwiu; Iá, że małym pocztem, ſpráwiedliwe poſſeſſory odźieram; tytuł zboycy odbieram: Ty, że wielkim woyſkiem, całe Páńſtwa łupiſz,

Prov. 14.
Prov. 16.
Caſſiod. 2. Var. p. 12.
S. Auguſtin. l. 3. de Civit. DEI c. 4.
Ex Plutar. Lycoſthenes.

łupiſz, wydzieraſz: Krolem ſię názywaſz: oba zboycy, iá, Krolu, mnieyſzy, ty, ieſteś więkſzy. *Quid ſunt latrocinia niſi prava Regna?* Zabiega tey w ludziach nieſtworze, naymiłościwſza Boſka Opatrzność, i ſtanowi, ná ziemi, Vice-Boſkie namieſtnicze, Spráwiedliwości świętey *miniſteria*, i adminiſtracye, tàk partykularne w Miáſtach, w Powiatach, iàko powſzechne, w Prowincyach, i Páńſtwach, Jurisdykcye, Parlamenta, Trybunały: W Kościelnym záś ſtanie, partykularne, i dyecezalne Konſyſtorze, obſzernieyſze Metropolitańſkie, i Patryarchowſkie: Uniwerſalne, ná świát cáły, Rzymſkie, Apoſtolſkiey Stolice Watykany. Wiáry świętey bowiem, ten ieſt Artykuł wtory, *neceſſitate medii*, ná zbawienię, do wyznania nieuchronnie obwarowany, za decyzya Apoſtolſkiey Stolice: że: *DEus eſt remunerator bonorum & malorum.* Bog z natury ſwoiey, Przyrodzonym iáko Tworca, tak ieſt naywyżſzym ſam, i naypierwſzym Iedynowładca, Sędzia; tak zá złe, iáko zá dobre, ſpráwiedliwie dekretuiacym: złe, *in reſurrectionem judicii*, dobre *in reſurrectionem vitæ*. Artykuł ten ieſt z Pawła S. *Accedentem ad DEum oportet credere: quòd eſt; & quòd Remunerator ſit.* Ten tedy z iſtoty ſwoiey, Sędzia iedynowładny, Bog udziela ſadom ziemſkim, ná ludzie Jurisdykcyi, władzy ſwoiey, á każdy Sędzia, iáko mieyſce Boſkie, ná ziemi záſiada; ták powága, i władza z Nieba, od Boga dana, ſtáie ſię ná ziemi, Vice-Bogiem; áby, z Bogiem ſadził, i wedle Boga dekretował. Uznał to, i wyznał, Pogáńſki, po Chrześciańſku, Orator Cicero: *Nulla Majeſtate ad DEOS, homines accedere; quàm juſtitiâ.* Nie świátowey pompy, magnificencya, áni Wielmożnych ſił potencya, ani gromadna ſłużb, i dworow aſſyſtencya; ále ſpráwiedliwość iedyna, ludzie do Boſkiego Majeſtatu, władzy i powagi, zbliża: i Sędzie, Trybunały, ná Boſkim *ſtallum*, ſtawiac, nád ludzie wyſadza. Wyznał to ſtary Greczyn Theodactus: *Deorum & Judicum genus idem eſt.* Jeden ieſt rodzay Sędziow z Bogiem, bo władza Sędziow, z Boga ſię rodzi, od Boga, z Niebá wychodzi. Sam Bog, ták deklarował, kiedy Moyżeſza, ná ukaranię Faraona Krola, i Páńſtwa Jego, Sędzia ſtanowił. Boſkim go tytułem uczcił. *Conſtitui te Deum Pharaonis.* I ták, Hebrayſkie ſłowo, *Elochim* wedle S. Hieronyma, i Bellarmina, z innemi, zarownie znaczy, i opowiáda, Bogá, iáko i ſędziego *Elochim Deus Judex*:

Joan. 5.
Hebr. 11.
Cic. l. 1. Offic.
Exod. 3.
Hier. in Pſ.
Auguſt. in Pſal. 85.

Judex,przynaie Auguſtyn S. tę Sprawiedliwośći świętey prærogatywę i dzielność, że ludzie, iákoby w Boga zamienia; bo Vice-Bogami ſtanowi: *Principes Juſtitiá Dii ſunt.* I z tey ſnać miáry. Antiquitas cáła, *Themidem* álbo ſadow Boginia ſprawiedliwość : *Aſtræam* tytułowała, wyznaiac, że Temidy, álbo Sprawiedliwośći kolebki, i oyczyſte łono, Niebo i miedzy gwiazdami ſię rodzi, z Nieba wychodzi, i ztad ſię *ab aſtris Aſtræa*, zowie ſprawiedliwość: Funduie ſię ta apellácya i denominacyi rzetelność, ná pſalmie: *Juſtitia, de Cælo proſpexit.* z Nieba ſię widzieć Ziemianom dała ſpráwiedliwość, z Nieba, ná ziemię, do ludzi, i ná ludzie zſtępuie. Tym dokumentem, taż ſtarożytność, ſpráwiedliwośći, álbo Temidzie, aſſeſſorat, *ſtallum*, dawała ná práwicy Jowiſza; przez ktorego, naywyżſzego Boga, rozumiáłá: Ták prawie ieſt! Spráwiedliwość ieſt naywyżſza, naywłaśćiwſza, Boga i Tronu Jego, Aſſeſſorka, i Poſſeſſorka: áni to płonna inwencya, ktora ſię piſmem świętym u Pſalmiſty wyświadcza: ták *Pſalm* do Boga mowi: *Juſtitia & Judicium, præparatio ſedis tuæ*: Zaſzczyt, ozdoba, ornament, præparamenta, apparencya, tronu Boſkiego, ſprawiedliwość; bo, ieden że Tron, z Bogiem, ſpráwiedliwość oſiada, i taż ſama, magnifikuie Tron Boſki, okraſza, i zaſzczyca: *Juſtitia præparatio ſedis.* A ták Duchowne i świeckie, mieyſkich, Grodzkich, Ziemſkich, Aſſeſſorſkich, Trybunalſkich, i Krolewſkich Sadow, Jurisdykcye, znaiac władzę ſwoię z Nieba, z nieuchronnym, i nieuchronnie pierwſzym, ná Niebo względem, i pamięcia, zaſiadać maia, Boſkie ná ziemi *ſtallum*, álbo ſtolice, i z Bogiem, to ieſt, wedle Boga, ſadzić; áby ſię ták, Niebieſkiemi ná ziemi Trybunałami, Vice-Boſkiemi Sędziami nawyżſzego Sędziego Boga, Namieſtnikami, dowodziły. Znał to i zeznawał Neapolitańſki Krol Alfons bo, tak, przed ſadem ſwoim mawiał: *DEus & ego hanc cauſam judicabimus*: Bog, i iá z Bogiem, zatym ſpráwiedliwie ſadzić będźiemy. Co naywyżſzy Sędzia Bog oſobie u Izaiaſza, deklarował, to, każdy Namieſtnik Iego Sędzia, i każdy Trybunał, rzetelnośćia wyſwiadczać i ſkutkiem wywodzić powinien. *Inebriatus gladius meus in cælo, ecce ſuper Idumæum deſcendet*: Miecz ſpráwiedliwośći moiey, nie Tokayſkich antałow ſokiem podſycony, i nápoiony; ále Niebieſkim Duchem ſprawiony,

Pſalm. 84.

Pſalm. 88.

Duchem z Nieba wedle *Boga* ſzermował, ſprawiedliwy Sprawiedliwości Adminiſter. O tákiegoć z Nieba Sędziego, ſtare świętych Patriarchow wieki żebrały. *Rorate cæli de ſuper & nubes pluant juſtum.* Łaſkawe Nieba urodźcie, gorne obłoki, nam ſpuſcćie Spráwiedliwego z Nieba, ná ziemię Sędziego; áby tak sadził, i żeby ſię z Nieba, ná ziemię danym Sędzia, Vice-Bogiem pokazał; á właſnie, iáko dalſzy *Text*, wyraża *Salvatorem*, ziemianom, Zbáwićielem, *aperiatur terra & germinet Salvatorem.* O iákiego Salvatora Sędziego, ſupplikowali Bogu Izraelitowie: i wyſłuchał Bog, prozby ſpráwiedliwe; dał im, Sędziaká Otoniela ſpráwiedliwego; ktorego zaraz piſmo, iáko Sędziakiem Izraelſkim, ták wyſwiadcza *Salva-*
Judic. 3. *torem: Et clamaverunt ad Dominum: qui ſuſcitavit eis Salvatorem: Othonielem.* Táka Swiątobliwośćia nienaruſzoney ſpráwiedliwośći Sędziak Otoniel, záſzczycił ſię Izraelowi, że záſłużył ná tytuł *Salvatora*, ſpolny, z Jezuſem Zbáwićielem: dał oraz, ná ſobie dowod żeby każdy Sędzia, táka wiernoſcia, ſpráwiedliwośći *miniſterium* ſprawował, żeby zaſłużył ſobie, ná ſwiętę, i Niebieſkię Imię, *Salvatora*: iákoby, Vice-Chryſtuſa. Ten wizerunek, Janowi Swętemu, w obiawieniu na-
Apoc. 7. Niebie pokazano: *Ecce apertum eſt templum tabernaculi teſtimonii in cælo: & exierunt ſeptem Angeli, habentes ſeptem plagas de templo:* Poſtawił Bog ſędziakami Ziemian, ſiedmiu Aniołow, i wyſłał z ſiedmia plagami: nie doſyć, ze Swiętych niewinnego żywota Aniołow, ná urzad ſędziactwa ſtanowił: nie doſyć, że ich w Niebie uformował, w Niebie inſtallował; nád to chciał, ich inſtallacya, w Kośćiele Niebieſkim; nád to in *tabernaculo teſtimonii*, w nayświętſzey Kośćioła przegrodzie, ná ſamym prawie ołtarzu odprawić; áby, ziemſcy świętey Sprawiedliwośći Adminiſtrowie, wzor i normę brali; iáko Anielſkim żywotem, do tey ſię przyprawować maia adminiſtracyi: iáko Niebieſkim Duchem, ſady odprawować: á iáko *Sacroſanctè*, ſpráwiedliwość poprzyſięgli; ták, poprzyſiężona teyże Spráwiedliwośći, przeſtrzegali wiara; iákoby w Kośćiele, i ná Ołtarżu Kápłańſka konſciencya nayſtraſznieyſza Bogu ofiarę oddawali. Tym, mimo inne wſzytkie narody, od Boga Janowi reprezentowanym, idźie Polſka naſza trybem; kiedy, Jáśnie Oſwieconego Trybunału, Jáśnie Wielmożne Aſſeſſory, i Vice-Reje, w Kośćiołách przy ołtarżách Pańſkich, *communi*

Suffra-

Suffragio obiera, i ſtanowi; áby Jáśnie Wielmożni *Electi Judices*, iáko nayſpráwiedliwſi Kapłani w Kośćiele ſtanowieni, z Kośćioła od ołtarzow, Jurisdykcya uczczeni, náprzod, *pro fide, & Religione*, náprzod *pro aris* á potym, *pro focis Patriis* nienaruſzona iáko Kápłáńſka zelozya, *arma juſtitiæ*, oręże ſprawiedliwośći podnoſili, i świątobliwie, á ſpráwiedliwie, ná źiemi, po Niebieſku, ná mieyſcu Boſkim, z Bogiem, wedle Boga dekretowali. Z tey práwie miáry Trajana náRzymſkię Imperium, adopcya ſławi Pliniuſz. *Non tua adoptio, in cubiculo; ſed in templo; non ad genialem torum, ſed ad pluvinar Jovis: quâ, non ſervitus, ſed libertas, ſalus, & communis integritas, & ſecuritas fundabatur.* Ze Trajan, Ceſarſka adopcya w Kośćiele, miedzy Bogámi, i ołtarzami odbierał: o ſprá wiedliwey ſadow adminiſtracyi; o pewney, á poſpolitey wolnoſci, o beſpieczney Páńſtwa konſerwacyi, nie watpiono. Tákby, i w Trybunałách Polſkich, iśćić ſię miáło; kiedy Trybunałow Polſkich II.WW. Aſſeſſorowie, w Kośćiele, miedzy ołtarzami, przed Bogiem, naywyżſzym Pánem i Sędźiá ná *miniſterium* Spráwiedliwośći, *publicô votô*, władza Sędziácka odbieráia: á żeby, *in ſtuba* I. Oſwieconego Trybunału, *in Sanctuario Iuſtitiæ* iákoby *in Tabernaculo Teſtimonii Domini* ſpráwiedliwie i świątobliwie, ſadżac, prawie i rzetelnie, wyświadczáli ſię Vice-Bogámi, z Bogiem Sędźiámi, Niebieſkiego ná źiemi Trybunału Aſſeſſorámi. I nie inna intencya, nieſłychána w Páńſtwách, i Monárchiách, Polſkiego Trybunału erekcya, (bo u iednych tylko coś ná podobieńſtwo, ále nie ná tę normę, Pliniuſz námienia *ægyptijs antiquis iidem Sacerdotes, & Iudices* u nas w Polſzcze arcy zbáwienna ordynacya, *Sacerdotes*, ále *è Primis* Nayprzewielebnieyſzych Kápłánow: *Principes Sacerdotum* nie tylo rodowitośćia, madrośćia, ále i *primario* w Kośćiele Bożym *ſtallo primâ infulata* albo *infulanda Capita* wyſoce godnych Prálatow, od ołtarżá *ad ſtubam*, od bez krwawey ofiáry. *ad Sacrificium juſtitiæ* ápplikuie, aby *Sacerdotali conſcientia & libertate* Jaśnie Wielmożnym *Secularis Collegii* Kollegom *præeundo* torem ſpráwiedliwośći: *Præferendo lumen juſtitiæ, inviolabili robore*, ſpráwiedliwe *aſſerta* utrzymowali: Ieden z Mędrzcow Greckich u Aryſtotelesa zeznał, á toż ſamo Teodoryk u Kaſſyodora wyznał: *Aram & Judicium idem eſſe; quia, ad utrumq; Confugiunt; qui, injuriâ afficiuntur.* Stolica ſadowa Jáśnie Oſwie-

Plin. Paneg.

Plinius hiſt. Natur.

Ariſt. Rhet. 3.
Caſſiod.

 conego

conego Trybunału, *ſtuba*, ołtarzem ieſt w rzetelnośći: bo, iáko do ołtarza, w złych razách, Ludzie nioſą wotywy i ſuppliki, ták *injuriati*: w żálách ſwoich, i krzywdach ſwoich ludzie, do Sadu i Jáśnie Oświeconey ſtuby, pokornym rekurſem *Vota* ſwoie zanoſza, i ſkładaia. Dodaię iá inſza racya z Pſalmu; ktory ofiárę ſpráwiedliwośći Bogu nayprzyiemnieyſzą zápowiada: *Tunc acceptabis ſacrificium Juſtitiæ*: z tych záś, ktorem námienił, aſſercyi, wnoſzę: w Polſkim Iáśnie Oświeconym Trybunale: *Iidem judices & Sacerdotes*: Iáśnie Wielmożni *utriusq; ſignaturæ & Collegii ſpiritualis & ſecularis* Aſſeſſorowie, ſa oraz Sędziowie, i Kápłani: á żeby, *in ara Judiciorum* ná ołtarzu Prześwietney ſtuby, Vice-Rejskiey, i Vice-*B*oſkiey Jurisdykcyi *ſacrificium Juſtitiæ* codzienna *B*ogu ſpráwiedliwośći ofiárę oddawali. Co gdy ták ieſt; iáko nie zeznać? że Iáśnie Oświeconych Iaśnie Wielmożnych Vice-Rejow i Vice-*B*ogow Konſes *Sanctuarium Juſtitiæ*, ieſt, i będzie, Niebieſki, ná ziemi Trybunał, Vice-*B*oſki, ſad z *B*ogiem, nie tylko, co do przytomnośći *B*oga nieograniczonego; ále, i co do ſkutku, świętey Sprawiedliwośći, Sędziámi z *B*ogiem, to ieſt wedle *B*ogá: o tym pomniac: co Pſalm námienia: *DEus ſtetit in Synagoga Deorum in medio autem Deos dijudicat*. Bellarmin z Hieronymem *S*. z Hebrayſkiey czyta, *id eſt in conventu Judicum*, dodáie: *dum populos judicant*. O tym maia pilno pamiętać, ziemſkie wſzyſtkie *S*ady, Konſyſtorże, Trybunały, że *B*og naywyżſzy Sędziá, ktory, dał władza ludziom, do ſadzenia, dał i uczeſnictwo Tytułu ſwego *B*oſkiego, ſtanowiac *S*ędzie, i, razem ich *B*ogámi zowiac: iáko naypierwſzy wſzyſtkich *S*adow Aſſeſſor, Dyrektor, i ſpráwca, poſrzod *S*adow záśiada: *Deus ſtetit in medio Deorum id eſt Iudicum*, nie inna cále intencya; tylko, zeby, Sędziackie Kryſki, i *vota*, álbo approbował, álbo, ieśli nieſpráwiedliwe, przekryślał, i ná ſtraſzny *S*ad ſwoy konnotował, á potym ſtraſznie, i ſurowie ſadził. *In medio autem DEus judicat*: *B*og, ktory wſzytkim *S*adom aſſyſtuie, iáko naypierwſzy i naywyżſzy *Director*, Vice-*B*ogow ſwoich ſam ſadzi, álbo ſpráwiedliwych, ná zapłatę Nieba, álbo nieſpráwiedliwych ná odebranię piekła. I toć deklarował przez Ezechiela: *Secundum judicia eorum judicabo eos*; wedle *S*adow, wedle Sentencyi ferowanych ná ziemi *S*ędziow, *S*ad od *B*oga, czeka

ná

Pſalm. 50.

Pſam. 85.

Bellarm. hic & Hieron.

Ezech. 24.

ná Niebie; ſpráwiedliwych Sad Boſki czeka miłośćiwy: nieſpráwiedliwych, ſurowie mściwy. Zywa expreſſya reprezentuie artykuł ten Bernard S. *Quid faciet, de injuſtis judiciis? qui ipſas juſtitias judicabit: qui, cuiq; ſua merita recitabit*; Ciężki Sad Boſki, i ná pobożne, i ná ſpráwiedliwe: pewnikiem nieznośny ná nieprawę: *Si juſtus vix ſalvabitur*, wedle Piotra S. cieſzko do miłoſierdzia i do zbáwienia przyść, i ſpráwiedliwemu, á dopieroż, cále zginąć trzebá nieprawemu. Mowi dálſzy text Bernarda S. *Veniet Dominus judicii: ubi plus valebunt pura corda; quàm aſtuta verba: conſcientia bona, quam marſupia plena.* U Boga práwi iedynie uchodzą czyſte, i práwe ſerca, nic nie wſkoraią wykrętne ſłowá, u Boga iedynie popłaca dobre ſumnienie, nic nie dokaza pełne złota kieſy i kieſzenie, *plus valebit conſcientia bona, quàm marſupia plena.* Ten Sędzia będzie, ktory ná ſerce páttzy, ſkrytośći przenika, ſzczerą práwdę widzi i przyimuie, donatyw nie potrzebuie: *Deus meus es Tu quia bonorum meorum non eges*: áffektem ſię nie uwodzi wedle ſpráw i záſług dekretuie i cięſzko złe, i wiecznie karze. A przeto námieniony Jozafat zdrowe ſędziom Páńſtwa czynił reflexye: *Videte quid faciatis non enim hominis exercetis judicium, ſed DEI, & quodcunq; judicaveritis, in vos redundabit.* Pamiętaycie práwi że *ſtallum*, ſtolice ſądowe Sędziego Boga záſiadacie, á przeto, wedle tego Boga z tymże Bogiem ſądzić macie: á cokolwiek, i iáko oſądzicie; to ſię ná was zwali, ná was przyidzie, ná was ſię zákończy: Sad ſpráwiedliwy, ná pomnożenię zbáwienia; nieſpráwiedliwy, ná zárobek potępienia. I ták ci oſądził, ták ſurowie dekretował Bog, Sędziow Izraelſkich, zá nieſprawiedliwe Sentencye, kaźnia ſpráwiedliwa, wedle mędrca Páńſkiego: *Acceſſorium* Dekretu tákie: *Audite Reges & intelligite, & diſcite judices finium terræ, præbete aures, qui continetis multitudinem, quoniam data eſt poteſtas vobis à Domino, & virtus ab altiſſimo, qui interrogabit opera veſtra, & ſcrutabitur cogitationes veſtras*: znać dobrze máćie Sędziwie, że dana z Nieba od Boga władza ſądzicie, iáko Vice-Bogowie: á Bog práwy Vice-Bogow, Sędzia naywyżſzy, ſwoich Delegatow, Sędziow, *in medio Deos dijudicat.* Sadzi, i wedle ſpraw ich, i wedle ſądow ich, i wedle myśli, affektu, intencyi, reſpektu, ktore wſzytkie przenika; á nic ſię przed tym Sędzia zataić nie może. Náſtępuie Dekret i Sentencya: *Quoniam cum eſſetis miniſtri regni illius; non*

S. Bern. in Epiſtolis.

1. Petr. 2.

Pſalm.

2. Par. 19.

Sapient. 6.

 rectè

recte judicastis, neq; custodistis legem justitiæ, horrende & citò apparebit vobis, quoniam durissimum judicium his qui præsunt, exiguo cõcedetur misericordia, potẽtes autẽ potẽter tormẽta patientur: Ponieważ wy Sędziowie, Vice-Bogowie, nie wedle Boga, naypierwśi w Krolestwie sprawiedliwośći Administrowie nie wedle praw iego, i nie wedle prawdy, nie wedle prawa, sprawiedliwośći, Sentencye swoie ferowaliśćie, strasźliwego, surowego, á prędko i nieuchronnie doznaćie sądu moiego Boskiego: poczuiećie, co zá zemsta możnośći, i co zá karanie niesprawiedliwośći. *Potentes potenter tormenta patientur: in medio Deos judicat*: Ták sadzi, Bog Sędzia, Vice-Bogow swoich Sędziow, kiedy nie z Bogiem sadzą. Ale zdami się wiedzieć nie ieden pragnie: bo i wiedzieć náleży, iáko expressya i miná żywych i umarłych Sędzia Bog, w pośrzodku Vice-Bogow Sędziow zasiada? *in medio Deos dijudicat*: á iáka ma bydź figura? iáka expressya? Sędziego, z Bogiem zásiadaiącego, i sadzącego? Figurę oboię i expressya dał ná sobie tenże sam Sędzia Bog, u Janá S. w obiawieniu, gdzie stanął ná sad zdroznych nád kośćiołami przełożonych Aniołow: *Vidi similem filio hominis vestitum pódere præcinctum ad mamillas zonâ aureâ*; Pierwsza figura sędziego práwego, sędzia przepasany trzosem iáko złotym, tak bogatym: snać przeto: że sędzia dostatni, że swego sędzia trzosu bogatego, nie potrzebuie, i nie wyćiaga supplementu cudzego: bo przy Indygencyi sędziego, łatwo się *crimina* utaia w krumenie, á *criminales causæ*, łatwo odmienia w *crumenales*, do sędziego náleży *expungere crimina, non emungere crumenas*. Otoli w tym większa reflexya: że, ten sędzia pierśi, stolicę áffektow, mocno śćisnał, i przepasał: *præcinctum ad mamillas*. Brać mamy w tym paralellę z Ewangelii, gdzie wszytkim wiernym biodra przepasowáć każe Jezus: *sint lumbi vestri præcincti*: ná te słowa ták Grzegorz wielki: *Lumbos præcingimus, cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus*. Każda wierność Chrześćiańska, ma bydz czystym sprawiedliwośći pasem i wstrzemięźliwośći, ná lędźwiách śćisniona, áby się nie tylko *ab adulterio*: ále *ab omni immũditia*: od wszelakiey ciáła lubośći, i nieporządnośći powściagała, pasem czystośći i strzemięźliwośći; Sędzia zaś i Vice-Bog nie tylko iáko Chrześćianin ná biodrách wstrzemieźliwośćia ma bydź powśćiagliwy; ále i na pierśiach, to iest we wszytkich áffektach, chuciach pomiarkowa-

Apoc. 1.

Luce 12.

Gregor. in Ne.

kowániem ſpráwiedliwym przepaſany : *ad mamillas præcinctum zonâ aureâ*; álbowiem ſędzia ſadzić ma z racyi, z práwa, z rozumu, nie z áffektu krwie, álbo przyiáźni. Dla tey intencyi Bog Arcykapłanowi i Sędziemu Izraelſkiemu racyonał ná pierſiach noſić kazał; áby kapłańſkie, ſędziáckie, áffekta ſzły pod racyonał, pod ſpráwę rozumu zdrowego, pod *doctrinam & veritatem*, rozumem i prawda rzadzić ſię i kierować maia; nie áffektem. Ztad Solon poſtanowił ſwoim Lacedemonczykom: ázeby Sędziowie w załobie zaſiadali ná ſady, czymby wyrazali; iáko krewnym, przyiáciołom, kolligatom umarli, prawi nieboſzczykowie; ktorzyby, o krewnych i prywatnych reſpektach, zápominaiac, o ſamey pomnieli ſpráwiedliwośći. Ták uczynił Ariſtides, oſiadſzy ſtolicę Sadowa obwołać kazał, że od tad, krewnych, przyiáćioł, nie zna: áni znać chce; ázeby prywatnym reſpektem poſpolitego ſpráwiedliwośći prawa, i dobra kiedy nie naruſzył. Ták o Kleaſię nieiákim, ſwiadczy S. Fulgentius: ſtánowiony ſędzia, zwołał krewne i przyiácioły publicznym w práwie manifeſtem, ich ſię áffektu wyrzekł, i przyiáźni, ázeby kiedy przez reſpekt przyiáźni, prawom w brew nie ſtał ſię nieprzyiácielem ſpráwiedliwośći. Ta rezolucya ſpráwiedliwa Publius Rutilius obrażonemu o ſpráwiedliwa ſentencya przyiácielowi utyſkuiacemu: *Quid mihi prodest tua amicitia? ſi negas gratiam, quam peto*: a co mi po przyiaźni twoiey, ktora mi w práwie i ſadzie, nie ſprzyia; ſpráwiedliwa powaga odpowiedział? *Et quid mihi opus tuâ; ut tui causâ in leges Justitiæ peccem*: áni iá o táka konkurrować mogę przyiazń; dla ktoreybym ſię, z práwem i ſpráwiedliwośćia miał rożnić, i nieprzyiáźnić. Izaiaſz zaś Prorok i drugi pas, ná biodrach ſędziego záſadzony wyraża. *Justitia cingulum lumborum ejus*: iużem namienił że, każdego biodra maia bydź ſpráwiedliwe *ab adulterio & ſacrilegio*, ſtrzemieźliwośćia przepaſane biodra; ále ſzczegulna ieſt ſędziom ſtroić i zdobić biodra paſem ſpráwiedliwośći. *Justitia cingulum lumborum ejus*. Przeto iáko uważa Broymard: *Cingulum inclinatur ad partem; ubi burſa pendet*, paś ſpráwiedliwośći ná biodrach ſędziego: *cingulum justitiæ*, kłaść ſię ma; áby pilnował kieſy, ktora więc zá paſem wieſza ſię, i kieſzeni: *ubi burſa pendet*: áby áni w kieſę, áni w kieſzenię, żadna korrupcya, *directè vel indirectè, quocunq; colore & no-*

Plutar.

S. Fulgent. hiſt. 10. de quadr.

Florilegium

Iſaia 11.

Florilegium

& nomine, czyli iáwnym otworem, czyli donátywy pozorem, wciſnać ſię nie śmiáła : *Juſtitia cingulum lumborum ubi burſa pendet.* Druga tegoż ſędziego expreſſya reprezentuie
Apoc. 1. Ján S. *De ore ejus gladius ex utraq; parte acutus exibat.* Zuſt ſędziego, miecz oboſieczny wychodził: bo ſprawiedliwośći uſta, nie tylko zawiłośći práwa, iáko *Gordios nodos*, Alexandrowym mieczem rośćinać, ále czaſem i po karku *criminoſorum* pomuſnać powinny, z tym dokładem: że, *ex utraq; parte acutus*, ná obie ſtrony, *litigantium*, zarownym ſpráwiedliwośći i práwa rygorem i zamachem, miecz Sędziego ſzermo-
Prov. wać powinien. Bo luboby *in ſiniſtra divitiæ & gloria litigantium* ſtanęły, nie tylko z bogatemi kieſami; ále z ładownemi ſzkatułami, álbo drogiemi kredenſami: luboby ſtanęła nadzieia, i niepłonne kompromiſſa honorow, i wakanſow, aſcenſow; przecież ſpráwiedliwośći miecz, *ex utraq; parte acutus*, rownym zamachem, i ná bogatą i na ubogą ſtronę rygor ſwoy rośćiaga. Ták práwie właśnie Antygonus ná Sądy wyſadzony u boiáźliwych niektorych o fortuny ſwoie po-
Lycoſthenes. deyrzany, o teyże ſuſpicyi ſpráwiony, obwołać kazał: *Cum gladio non cum falce ſe veniſſe*, iáko z mieczem ná zbrodniow karki; nie z koſą, ná bogatych worki, ſtawił ſię ná ſędziactwo. Pohańbiony ſędzia Agatokles, u Likoſteneſa i Erazma, ktory kollegow ſwoich do Sądow, ták więc animował. *Pergamus ad meſſem auream.* Ratuſz i Sądy żniwem złotym mienił: zły, nie ſędzia, ále koſarz, nie z mieczem, ále z koſą, nie ná kryminały; ale náſtępował ná bogate krumeny, i fortuny. Takowych nieſpráwiedliwośći Sektarzow, wy-
Zachar. 2. tkał Zachariaſz Prorok. *Volumen volans ego video*: widzę kſię-
LXX. gę, álbo ſtatut iákiś lataiacy. *Septuaginta* czytaia: *Falcem volantem ego video*: widzę lataiaca koſę; u nieſpráwiedliwych: *Volumen legum*, ſtatut, *falx volans*: lataiaca koſa, po cudzych niwach koſi, nie głowy, ále fortuny. Trzeci reprezentowánego
Apoc. 1. Jánowi S. ſędziego wizerunk: *Habebat in dextera ſua ſeptem ſtellas.* z gwiázdami firmament, Niebo trzyma, ná ktore ſię w Sądách záwſze zapatruie. Bo ták ſędziemu ziemſkie ſpráwy, z pierwſzym ná Niebo względem, dekretować náleży, i tego upatrować; áby Nieba nie urazić, i nie utracić. Niebo, i reſpekt Nieba, ziemſkie Sady kierować powinien. Co po Chrześciańſku Rzymſkich ſpraw i adwokacyi Patron, i

Orator

Orator Cicero: *Est Sapientis Judicis semper, non quæ velit ipse; sed quæ lex & Religio cogat cogitare*: nie włásna wolá, ále prawem Ziemskim i Niebieskim, Religia, obserwancya, Nieba, Dekreta formowáć się powinny. *Cum judicii sententia dicenda est; meminerit, se DEum testem habere.* Kiedy *votum* sędzia daie, kiedy Dekret formuie, niechże ná przytomnego w pośrod Sędziow, Sędziego Boga pomni, i ná Niebo niechay poglada. *Non solùm, quod possit; sed, quod debeat, ponderet*: Nie tymsię miarkować ma sędzia, co może, i co mu przed ludźmi uydzie; ále ná to ogladáć: *quid debeat*: co powinien? co práwo ziemskie, i niebieskie, co Bog każe, i sadzi? tákiey proby, sędzia, ktory, respektem Nieba, ręce i pioro Dekret formuiace, osadza i kieruie: spráwiedliwośćia ręce swoie ná pełnia wedle Psalmu: *Justitiâ plena est dextera tua*: Opak, ktorym sędziom, z ręku Niebo wypadło: *In quorum manibus iniquitates sunt dextera eorū repleta est muneribus*: kiedy nie trzymaia *dexteræ stellas*, nápełniaia się niespráwiedliwośći donátywami, pełne niepráwośći: czcze, co do Nieba i spráwiedliwośći. O tym tedy tákowey figury, i takowego wizerunku, sędziom od Jána S. opisanym, tenże Jan S. zeznaie i konkluduie: *Cum justitia judicat & pugnat*, Spráwiedliwe Dekreta feruie, i ná kryminały biie i woiuie. Ten iest wizerunk sędziego z Bogiem żywych i umarłych Sędziow sadzacego, ná ziemi Niebieskiego. O to się zaś pytam, ták opisány od Jána S. Sędzia Bog, naywyższy Trybunáłow Direktor: *In medio Deos dijudicat*: Pod iákim znamionem sady swoie Boskie odpráwuie? pod ktorymbyśmy znamionem, práwych z Bogiem Sędziow, probowali, i dochodzili: O to tenże sam Sędzia Bog, Wcielony zapowiada. *Tunc parebit signum Filii homininis*: ná powszechny świata cáłego sad, Sędzia Bog, pod znakiem KRZYZA stawi się, i sady swoię Boskie zasiędzie. KRZYZ, znamie Trybunału Boskiego, znamie sędziego Boga, i wszytkich Sędziow, ná ziemi Niebieskich, á z Bogiem sadzacych. O tym KRZYZU Kościoł S. zeznaie: *Hoc signum Crucis erit in cælo, cum Dominus ad judicandum venerit.* Boski, Niebieski Sad, nie iest, i nie będzie, tylo pod znakiem KRZYZA: O tym KRZYZU S. Leo Papiez: *O ineffabilis gloria passionis! in qua, & Tribunal Domini, & judicium mundi, & potestas est Crucifixi!* KRZYZ, iest Trybunał, Bo-

Cic. Offic. 5 *Cic. Orat pro Rabirio* *Psalm.* *Apocal. 19.* *Matth. 24.* *S. Leo Ser. de Pass.*

ga Sędziego: w KRZYZU, ſad ſię świáta ſpráwuie, i kieruie, w KRZYZU, władza Ukrzyżowanego pokazuie ſię. Przeto, ná święto KRZYZA Swiętego, Kościoł S. Ewángelia, o Sadzie świáta intonuie: *Nunc judicium eſt hujus mundi:* Dáie zátym dokument, że Sad, pod KRZYZEM Boſki, ná Ziemi Niebieſki, á pewnie ſpráwiedliwy. Nie tayná to że, Sadow wſzytkich, ſpráwiedliwość, ſzalami, álbo waga ſię hieroglifikuie; o KRZYZU zaś, Kościoł S. zeznaie: *Statera facta corporis*, że ieſt waga, Chryſtuſa Sędziego. Ná tey ſzali Krzyżowey, odważył Bog, i odſzacował okup zbáwienia náſzego; odſadził czarta, á piekło, od práwa nád duſzami ludzkiemi, grzechem ludzi nábytego: Cyrograf grzechu náſzego ná piekło, zkaſſował, wedle Pawła S. *Chirographum peccati quod erat, contrarium nobis affigens illud Cruci:* KRZYZ, znamie, Sadow wedle Boga z Bogiem. Ná koniec wſzytkich Sadow świeckich, i Duchownych obyczay, iáko Swięty, ták nieuchronny, deklaruie: że, pod KRZYZA znakiem, Boſkie Sady, ſpráwiedliwe i wſzytkie ná ziemi Niebieſkie odprawowáć ſię maia. Wiádoma, iáko wſzytkie Sady, Aſſeſſora Sadow, Ukrzyżowanego, przed oczy Sędziom, ſtáwiaia: ta intencya; áby, wſzytkie ſady, weſpoł z Bogiem, Ukrzyżowanym Sędzia, záſiadaiac, i ſadzac, do woli, i myſli Ukrzyżowanego, kierowały ſię, i z Bogiem, wedle Boga, ſadziły: á tákſię dowodziły, Vice Boſkiemi, ná ziemi, Niebieſkiemi. Spràwiedliwych tedy, Boſkich, ná Niebie; Vice-Boſkich, ná ziemi Sadow, i Trybunałow, Prezydent KRZYZ. Ták tuſzył Zeno Filozof o ſwoiey u przyiáciol powadzę; kiedy ſpytany od nich, iákimby ſupplementem przy ſpráwiedliwości, wſzytkie ſpráwowáć ſady mogli? odpowiedział: *Si me ſemper vobis præſentem exiſtimaveritis.* I czyliż niepowinnieyſzy, obecności i przytomności KRZYZA znaku Ukrżyzowanego Boga oblig obſerwancyi ſpráwiedliwości? Pod Prezydencya KRZYZA, muſza bydź ſprawiedliwe Sady, Vice Boſkie z Bogiem: Niebieſkie ná ziemi Trybunały. I toć ieſt *illatum* moie, że teraznieyſzy Jáśnie Oświecony Trybunał, będźie z Bogiem, á ná ziemi Niebieſki, pod Prezydencya KRZYZA, ktorym, iáko Oyczyſtym, zágaia, ninieyſzy Trybunał Jáśnie Wielmożny I. X. DOMINIK SIENINSKI, Dziekan Gnieznińſki, Kanonik Warmińſki,

Joan. 12.

Plutar.

ſki, Officyał Gdańſki, Jáſnie Oſwieconego Trybunału Prezydent. I możeż bydź pożadańſza Prezydencya? iáko KRZYZA? Ieden Herb, ieden Zaſzczyt, Chryſtuſa Boga, żywych i umarłych Sędziego; co i Jáśnie Wielmożnego Prezydenta Náſzego. Prezyduie KRZYZ i ſzczęśliwie, i z Honorem, Xiażęcym mitrom, Biſkupim pierſiom, Arcybiſkupim, Patriárchowſkim Doſtoynościom, Krolewſkim, Ceſarſkim Koronom, i Piotrowey naywyżſzey ná Ziemi Stolicy, KRZYZ troiſty znamie, naywyżſzey Swiátá i Kościoła Bożego prezydencyi. Prezydował świątobliwie KRZYZ ten w Jáśnie Oświeconym Prymaſie JAKUBIE SIENINSKIM Arcybiſkupie Gniezniñſkim, cáłey Archidyecezyi Gniezniñſkiey, i Prowincyalnemu w Łęczycy Synodowi w roku 1475. z wielka Honoru Boſkiego, porzadku kościelnego aukcya, i prerogatywa. Prezydował i w Jaśnie Wielmożnym JANIE SIENINSKIM Archidiecezyi Lwowſkiey cáłey Kráiow i Prowincyi Ruſkich Metropolii w obu Arcybiſkupſtwach, cáłey Polſzcze. Ta ieſt *exſpectatio populorum*, te *vota Procerum*, ta nádzieia *meritorum*, że i w Jáśnie Wielmożnym DOMINIKU, Herbowny KRZYZ, złaczy ſię wyſoce, z Biſkupim, i z godnym wielkich záſług, Paſtorałem. Jákoż, iuż ſię wciſnely były w Prelaturze Infułackiey Infuły, dobrowolnie złożone; ále czekaia wyzſze i Paſterſkie. Co do Prezydencyi Jáśnie Oſwieconego Trybunału KRZYZ ten, iuż doſwiadczony, iáko nie raz *in vicaria poteſtate*, ták nie dáwno *in Principali*, Prezyduiac, Jáśnie Oſwieconemu Trybunałowi, pamiętna ſpráwiedliwoſcia: *incorrupta fide & legum coſtodia*, nineyſzemu Jáśnie Oſwieconemu Trybunałowi. *Secundo*, á iáko ieſt poſpolite *votum & omen*, *ſecundiſſimo regimine* prezydowáć záczyna: *ad aram Judiciorum* Przeſwietney ſtuby, temu właśnie práwe mieyſce Prezydenckie, KRZYZOWI: bo, iáko, u ołtarzow kościelnych, żadna *Boſka* bezkrwawa offiara, odprawowáć ſię nie może, tylko, pod Prezydencya KRZYZA, ták, i w Przeſwietney Jaśnie Oſwieconego Trybunału ſtubie, *in ara Judiciorum ad ſacrificium juſtitiæ* do codźienney ſpráwiedliwości offiary, zgodnie i godnie, KRZYZ, Jáśnie Wielmożnego Iegomści Xiędza DOMINIKA SIENINSKIEGO ſzczęśliwa odbiera Prezydencya. Iá zaś Jáśnie Wielmożnego IM. Xiędza Prezydenta Náſzego, Arcy-Prałata, Dzie-

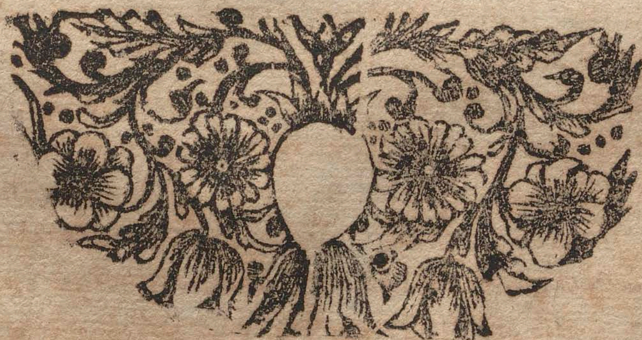
D 2 kana

kana Gnieznińskiego, *ab ara Templi*, od ołtarza bezkrwawey ofiary *ad aram judiciorum.* Jaśnie Oświeconego Trybunału, *ad sanctuarium Justitiæ publicæ, ad sacrificium Justitiæ*, idacego imaginuię sobie, iáko Arcykapłana Aarona, ktoremu, to
Exod. 28. *in superhumerali*, dał Bog, zá *ornament*, *sculpes in eo doctrinam & veritatem*: Naukę wysoka, madrość doskonała rozumu, przezor przenikaiacy, przy tym kandor szczerości, rzetelność prawdy, *Doctrinam & veritatem*: dał iáko Aaronowi, dał naszemu Arcy-Prałatowi, i ná piersiách Prezydenckich złożył, *rationale Judicii*, racyonał Jaśnie Oświeconego Trybunału Sadow: tym dokumentem: ze Arcy-Prałat i Jaśnie Wielmożny Prezydent, wszytkie Arcykapłańskich piersi, chęci, áffektu, *desideria*, poddał pod racyonał, pod rozum, i rozumu dyrekcya, i rozumem się w Sadách rzadzi, nie áffektem. W tym zaś racyonale czterema, drogie kámienie, szły rzędami: *Quatuor ordines lapidum, habebantq; nomina filiorum Israël*: nosiły ná sobie wyryte Synow Izráelskich, *principum familiarum*, naypierwszych Patryarchow, i Antenatow, w Familiách Izraelskich Imiona: te imiona, w racyonale złozone ná piersiách, nosił Aaron; kiedy, *ad Sanctuarium Domini*, ná oddanię offiary wchodził do Swiatnice. *Portabitq; Aaron nomina filiorum Israël, super pectus suum, quando ingredietur Sanctuarium.* Tym własnie kształtem, Arcy-Prałat, Jáśnie Wielmożny Prezydent *ad Sanctuarium stubæ*, do Swiatyni Swiętey Sprawiedliwości, dzisia wchodźi, niosac ná Arcy-Prałackich piersiach; Jaśnie Wielmożne Prześwietnych w Polszcze Familii Jáśnie Wielmożnych *utriusq; Collegij* Kollegow Imiona. Ták drogich Kleynotow, ták godnych Imion, nie mogło bydź *depositorium* sposobnieysze, własnie Salomonowe *reclinatorium aureum*, tylo złote piersi Prezydenckie, *Aureum cor & pectus.* Rzekę smiele! *ad aram judiciorum, ad sanctuarium Justitiæ.* Jáśnie Wielmożnych i Vice-Boskich Imion, *Altare portatile*: *Portabitq; nomina filiorum Israël.* Czaś nie pozwala, iść *per singula*, z káznodzieyska adoracya, ogołem *pronissimo*, do nayuniżeńszey submissyi *poplite*, Jáśnie Wielmożnym Imionom oddaię weneracya: i z Eklezyastykiem zeznaię: *Judices singuli suo Nomine: quorum, est in corruptum cor, qui non sunt aversi à Domino, ut sit memoria eorum in benedictione. In comitatu*: Ták rodowitych, erudycya i wszelka

ſzelka æſtymacya, i pochwał wſzytkich *conſortio*, godnych, Jaśnie Wielmożnych kollegow: *Intende proſpere procede*, Jáśnie Wielmożny Prezydencie, ſzczęśliwym krokiem postępuy, i wchodź *ad ſanctuarium ſtubæ Juſtitialis*, składay *in ara Judiciorum Virgas Filiorum Iſráel.* Rodowite wielkich w Oyczyznie Imion laſki, áby *in ſanctuario Juſtitiæ*, iáko niegdy *in ſanctuario Domini* ná komprobacya Arcykapłańſkiey, i Arcyſędźiáckiey doſtoyności, Aaronowa iedna, ze dwunaſtu Familiy laſka zakwitneła: *Invenit germinaſſe virgam Aaron: turgentibus gemmis flores eruperant.* Ták, żeby dźiśiay, ſzczęśliwie zákwitła, Jáśnie Oświeconemu Trybunałowi Marſzałkowſka laſka. Zagaiay ſzczęśliwie Jáśnie Wielmożny Prezydencie, Vice Boſki, Vice Reiſki Konſeſs pod błogosłáwieńſtwem, Oyczyſtego KRZYZA Twego *Incipiemus à ſigno ſanctæ Crucis*: nie może bydź, tylko ſzczęśliwa *incepta*, od KRZYZA naypewnieyſza do ſpráwiedliwośći droga, *ad ſanctuarium Juſtitiæ*, Prezydencka Krzyzowa! Z tego KRZYZA Reju, zákwitnie Marſzałkowſka laſka; zákwitnie, święta Spráwiedliwość, zákwitnie Jáśnie Oświeconego Trybunału, wieczney pamięci ſłáwá i chwała. *Num, 17.*

Vt ſit memoria eorum in benedictione.

A M E N.

Biblioteka Jagiellońska

stdr0024142